

Posudek na diplomovou práci

Název: Deminutiva v některých typech nizozemských frazeologických obrátů.

Autorka: Klára Řezníčková

Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav germánských studií, Praha 2009, 91 s.

Vedoucí práce: PhDr. Zdenka Hrnčířová

Téma své diplomové práce hledala Klára Řezníčková v oblasti kontrastivní lingvistiky – konkrétně s odkazem na studovaný obor si vytýčila cíl porovnat nizozemštinu a češtinu. V tomto smyslu šťastně zvolila problematiku deminutiv, jež jsou lidmi (v případě předkládané práce studenty), kteří ovládají oba porovnávané jazyky, vnímány jako jeden z výrazných odlišujících rysů jazyka. (Apel na emickou perspektivu při hodnocení jazyka se pak promítá i v některých vytýčených otázkách – hypotézách.)

Uplatnění deminutiv v obou jazycích pak Klára Řezníčková řešila na příkladu deminutiv, které se vyskytují v nizozemských a českých somatických frazémeh. V rámci takto vymezeného úkolu si položila čtyři hypotézy, které ve svém principu směřovaly 1. k prověření subjektivního pocitu uživatelů obou jazykových kódů, že deminutiva jsou výrazněji zastoupena v nizozemštině, 2. k prověření předpokladu, že deminutiva se vyskytují v obou jazycích v frazeologických jednotkách téhož typu, 3. k prověření užití deminutiv z hlediska syntaxe obou jazyků a 4. k prověření emické perspektivy mluvčích, zda vnímají frazémy s deminutivy emočně pozitivně či negativně.

Dříve než Klára Řezníčková přikročila k řešení zvoleného úkolu, vypracovala přehlednou, dobře strukturovanou úvodní část práce, kdy se vyrovnala s vědeckou kategorizací problému deminutiv a frazémů (a somatické frazeologie zvláště). V souvislosti s teoretizací pojmu deminutivum je zajímavé, že literatura významněji nerozpracovává otázku funkce deminutiv v rámci komunikace. Je pravda, že literatura – a je to i ve výkladu Kláry Řezníčkové, hovoří o kontextuálnosti při jejich užívání, ale blíže o tom nehovoří. Pro práci klíčový je pak odkaz na koncept Dobrovoľského. Právě badatelem formulovaná myšlenka o univerzálnosti somatismů v rámci chápání lidského světa posvětila autorčin výběr korpusu frazémů.

Stěžejní část práce tedy logicky spočívá v sledování a nálezech vytýčeného problému. Autorka sestavila dva korpusy frazémů - nizozemský a český. Pracovala s relevantními „aktuálními“ slovníky, které se staly východiskem. Tak svým způsobem autorka prověřila, do jaké míry mohou být tyto sekundární prameny vyčerpávacími. Např. při sestavování korpusu českých frazémů v slovnících patrně absentovaly výroky: *z ručky do ručky*, *prstíčkem hrabat*. Sestavené korpusy jsou ale jinak reprezentativní a jejich analýza relevantní, a to jak ve vztahu ke korpusu, tak v souvislosti s položenými hypotézami.

Detailně bych se ráda zastavila u části práce, která je postavena na empirickém sběru dat u rodilých mluvčích. Pro práci je tento výzkum rozhodně obohacujícím a navozuje i další otázky v oblasti sémiotiky frazémů. Pro mne je velice zajímavý (autorkou ovšem předpokládaný) poznatek, že deminutiva ve frazémeh jsou spojována více s pozitivními konotacemi (což také potvrdilo její hypotézu). Přesto by bylo zajímavé jít za toto zjištění a soustředit se na hodnocení sémantické stránky somatických frazémů z hlediska pozitivních/negativních konotací, která se vztahují k jednotlivým částem těla. Při prostudování v příloze uvedených vyplněných dotazníků se naskýtá závěr, že nizozemské frazémy s negativní konotací by

mohly souviset s *ústý*, zatím co u Čechů jsou to frazémy, kde se uplatňuje slovo *vlásek*. Zde si tedy dovolím formulovat svoji otázku, do jaké míry se v tomto směru výpovědi respondentů shodovaly a naopak do jaké míry se jedná o náhodný nále. V této souvislosti by pak mohly být vzneseny ještě další s textem přímo související otázky. Tedy autorka na s. 66 a dalších pracuje s procentuální vyjádřením, u kolika frazémů respondenti připouštěli variantu s deminutivem i se základovým tvarem. Není při tom jasné jakou mez (kolik respondentů tak muselo odpovědět) si autorka stanovila, aby tento závěr učinila. Rozložení výpovědí respondentů ve vztahu k jednotlivým výroky není (až na výjimku) uplatněno nikde.

Z hlediska metodologického by pak pasážím analyzujícím empirická data dále prospělo prohloubení metodologické části, ve které by autorka představila koncepci konstrukce dotazníku (naštěstí může čtenář tuto strategii odvozovat alespoň z přiloženého dotazníku, na nějž se v textu ale přímo neodkazuje). Důležité je uvést i způsob výběru respondentů a způsob distribuce dotazníku. Formulaci na s. 64 *Jsme si proto vědomi, že závěrům našeho výzkumu nelze přičítat všeobecnou platnost a chápeme je jako reprezentativní.* pak chápu jako tiskovou chybu, kdy místo slova reprezentativní mělo být slovo nereprezentativní či slovo ilustrativní.

Práce Kláry Řezníčkové je novým a relevantním počinem v oblasti kontrastivní lingvistiky. Pracuje jak s perspektivou vědecké teoretizace, tak se snaží analyzovat i pohled rodilých mluvčích. Práce je i po jazykové a formální stránce na vysoké úrovni.

Práci Kláry Řezníčkové hodnotím jako výbornou.

V Praze 21.1. 2010

Dana Bittnerová